

FENNTARTHATÓSÁG

ÖSSZEFOGLALÓ¹

Mára a fenntartható fejlődés és az emberi jóllét szempontjainak figyelembevétele nélkül nem lehet hosszabb távon sikeres egyetlen szervezet sem, nemhogy egy (jóléti) állam. Az állam és a kormányzás feladatai és szerepe sokféle módon megközelíthető, de jelen fejezetben azt az oldalát szeretnénk kiemelni és körbejárni, amely szerint **az állam legfőbb célja és feladata: biztosítani a lehetőséget az állampolgárai számára, hogy jóllétben, boldogan éljenek.**

Ennek a célnak a megvalósítása során természetesen számos olyan tevékenységet el kell látnia, amely klasszikus értelemben vett állami feladat, mint például a gazdasági kiegyenlítés vagy a közjavak gondozása, az újraelosztás stb.

- **Az intézményi és jogi feltételek megteremtése,** például versenyhivatal, bankfelügyelet.
- **Allokációs funkció:** az állam beavatkozik az erőforrások elosztásába.
- **Újraosztási funkció:** a jövedelmek újraosztása elsősorban az adóztatás és a transzferek kifizetése révén megy végbe.
- **Stabilizációs funkció:** a stabilizációs beavatkozás általában a következő négy cél valamelyikére irányul: teljes foglalkoztatottság, árstabilitás, a költségvetés egyensúlya, valamint külgazdasági egyensúly.

A mi értelmezésünkben, illetve a rendszerszemlélet alapján, ezek csupán eszközök. És a legfőbb cél a harmonikus élet lehetőségének a biztosítása, mivel a polgárok legfőbb célja a boldogság, ami természetesen mindenkinek kicsit mást jelent, ezért sem szabad ennél pontosabban definiálni. A boldogság elvontsága azonban viszonylagos, hiszen van néhány ún. alapfeltétel, amelyek nélkül ezt nehezebb vagy lehetetlen elérni. Azt is számításba kell venni, hogy a jóllét vagy a boldogság eléréséhez szükséges feltételek némelyike csak áttételesen (indirekt módon) köthető állami feladatokhoz és lehetőségekhez. Ezzel pedig el is értünk a fenntarthatósági dimenzió egyik legnagyobb kihívásához. A fenntarthatóság azt jelenti, hogy jólétben élünk a természet adta kereteken belül.

A jólétről az Egyesült Nemzetek Közgyűlése által 2015. szeptember 25-én elfogadott határozat, a *Világunk átalakítása: a fenntartható fejlődés 2030-ig megvalósítandó programjának preambuluma* így fogalmaz: „...minden ember sikeres és teljes életet élhessen, valamint hogy a gazdasági, társadalmi és technológiai fejlődés a természettel összhangban történjék.”

Vagyis a jóllét és a fenntarthatóság azt jelenti, hogy harmóniában van egymással a környezeti, a társadalmi és a gazdasági sikeresség, azaz a rendszerek hármas optimalizáció mentén működnek. Ha mégis rangsorolnunk kell őket, akkor egyfajta tartalmazó viszony áll fenn, úgy, hogy a társadalom alrendszere a környezetnek, a gazdaság nevű halmazt pedig a társadalom tartalmazza.

A fenntartható fejlődés egy olyan békés alternatívát jelent, amely hosszú távon biztosítja mindenki számára a jóllétet a Föld

nevű bolygón. Ez olyan világot jelenthet, ahol a megtermelt javak méltányos elosztásával, a természet kizsákmányolása nélkül boldogulhat mindenki. Az emberi faj fennmaradásának feltétele, hogy képes legyen belátni: a fenntartható fejlődés valójában a túlélés záloga. A fenntarthatóság tehát nem leküzdendő akadály, hanem a lehetséges scenáriók közül annak a tudatos választása, amelyik figyelembe veszi a gazdasági érdekeken kívül a többi (gyakran nem számszerűsíthető) értéket is.

Fontosnak tartjuk megemlíteni, egyben felhívni a figyelmet arra, hogy a Millenniumi Fejlesztési Célokot felváltották a Fenntartható Fejlesztési Célok. Az ENSZ égisze alatt, magyar szakmai koordinátorok részvételével (Kőrösi Csaba és dr. Zlinszky János) kidolgozott fenntarthatósági útmutató egyben stratégiaalkotási sarokkö kell legyen minden olyan nemzet számára, amely megéri a fenntartható fejlődés fontosságát.

A célok és a magyar vonatkozások vizsgálata több kutatási műhelyben jelenleg is folyik. A *Jó Állam Kutatás* szempontjából is kiemelten fontos, hogy a mutatóink milyen viszonyban vannak a célokkal, illetve melyek azok, amik nem, vagy nem kellő súllyal jelennek meg benne. Mivel az ENSZ-célok globális szinten fogalmaznak meg feladatokat, számos olyan található közöttük, amelyeknek a magyar viszonyokra vonatkoztatása némi magyarázatot igényel. Azt nem állíthatjuk, hogy létezne akár csak egyetlen olyan cél is, amit hazánkban kipipálhatunk, ám vannak olyanok, amelyek prioritása alacsonyabb a feladat súlyossága vagy volumene miatt. Így nem is az a kérdés, hogy mely célokkal kell foglalkoznunk, hanem hogy melyek azok, amelyek helyi szinten nagyobb sikerrel kezelhetőek és kezelendők (ezekhez „csak” a források biztosítása szükséges), és melyek azok, amelyek országos jelentőségű hiányosságokra mutatnak rá.

1. A szegénység megszüntetése.
2. Az éhínség megszüntetése.
3. Egészséges élet és jóllét.
4. Esélyegyenlőség.
5. Nemek közti egyenlőség.
6. Fenntartható vízgazdálkodás.
7. Hozzáférés a modern energiához.
8. Fenntartható gazdasági gyarapodás.
9. Fenntartható iparosodás és innováció.
10. Egyenlőtlenségek csökkentése.
11. Fenntartható városok.
12. Fenntartható fogyasztás és termelés.
13. Klímaváltozás és hatásai leküzdése.
14. Fenntartható óceán- és tengerhasználat.
15. Szárazföldi ökoszisztémák védelme.
16. Békés és befogadó társadalmak.
17. Globális együttműködés.

Összességében elmondható a *Jó Állam Kutatás* eredményeihez kapcsolódóan, hogy az általunk kidolgozott indikátorok bármilyen jók és relevánsak is, pont csak annyit érnek, amennyire használják vagy használni fogják őket.

¹ A fejezet szerzői: Besenyei Mónika (a munkacsoport vezetője), Dr. Földi László, Dr. Hetesi Zsolt, Dr. Zsóka Ágnes